

БӨЛІМ: ҒЫЛЫМ

ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТЫҢ КӘСІБИ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМУЫ

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.11.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/110405/>

Әл-Фараби атындағы университеті,
Философия және саясаттану факультеті,
Педагогика және Психология мамандығының
2курс магистранты
Наурызғалиева Айдана

ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТЫҢ КӘСІБИ ӨЗІН-ӨЗІ ДАМУЫ

Педагогика саласы ең көне салалардың бірі және қоғамның пайда болуымен бастау алады. Қоғамның өндірістік, рухани-әлеуметтік жағын дамытып, тәжірибені ұрпаққа берудің арқасында ғана әлеуметтік прогресс туралы айту мүмкін болды.

Педагог- психологтың білім беру жүйесіндегі қызметі қазіргі уақытта жаңа үлгідегі білім беру ортасында оның сапасын арттыру қажеттілігімен айқындалатын елеулі өзгерістерге ұшырауда. Білім беру жүйесіндегі психологиялық қызметке деген елеулі сұраныс, ең алдымен, қазіргі білім беру стандарттарында және «Білім туралы» Заңда көрсетілген өскелең ұрпақтың интеллектуалдық және тұлғалық әлеуетін дамытуға көңіл бөлумен байланысты. Бүгінгі таңда білім берудегі психолог жұмысының маңыздылығы артып келеді, ол қазіргі қоғам жағдайында тұлғаның дамуы мен студенттердің әлеуметтенуін психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етудің өзекті мәселелерін шешумен байланысты. Балалардың психологиялық денсаулығын нығайтуға байланысты өзекті мәселелерді шешу үшін білім беру ұйымдарында психологиялық қызметті одан әрі дамыту қажеттілігі артуда. Осыған сәйкес психологтың біліктілігі мен кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптар артып келеді, бұл кәсіби стандартқа сәйкес еңбек функцияларын тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Педагог-психологтың кәсіби стандартын енгізудің маңызды кезеңі педагог-психологтарды кәсіби

аттестациялаудың бірыңғай жүйесін жасау болып табылады.

Педагог- психологтың білім беру жүйесіндегі қызметі негізінен білім беру ұйымындағы оқу-тәрбие, тәрбиелік және басқару жұмысын психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етумен байланысты, бұл оның білім берудің барлық субъектілеріне: оқушыларға, мұғалімдерге, ата-аналарға, әкімшілікке бағытталғанын білдіреді. Бұл ретте педагог-психолог жұмысының негізгі бағыты оқушылардың әртүрлі жас кезеңдеріндегі психикалық дамуы мен әлеуметтенуіне психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, сондай-ақ жас ұрпақтың психологиялық саулығын қамтамасыз ету болып табылады. Бұл оқушылардың әртүрлі категорияларының қажеттіліктері мен қызығушылықтарын ескеретін, оқу-тәрбие процесінің барлық субъектілерінің психологиялық мәдениетін қалыптастыратын психологиялық қауіпсіз және жайлы білім беру ортасын құруды қамтамасыз ететін мектептің психологиялық қызметі.

Дәстүр бойынша педагог-психолог қызметінде психологиялық (психологиялық-педагогикалық) диагностика, психологиялық кеңес беру, психологиялық түзету және дамыту, психологиялық ағарту, психологиялық алдын алу сияқты негізгі бағыттар анықталады. Сонымен қатар психологиялық профилактика психикалық дамудағы, тұлғаны қалыптастырудағы, әлеуметтенудегі ауытқулардың алдын алуға және түзетуге, психологиялық денсаулық бұзылыстарын сақтауға және нығайтуға бағытталған шаралар жүйесі ретінде психолог қызметінің негізгі бағыты болып табылады. Психологиялық диагностика, кеңес беру, білім беру осы мақсатқа жетудің құралы болып табылады. Алайда, білім берудегі психологияға және педагог-психологтың іс-әрекетіне арналған көптеген зерттеулерге қарамастан, оның жұмысының мазмұны, түрлері мен формалары туралы жалпы түсінік жоқ.

Сонымен қатар, бүгінгі таңда білім беру жүйесіндегі педагог- психологтың қызмет саласының шеңбері әлдеқайда күрделеніп, кеңейіп келеді. Білім берудің жаңа моделіне көшу жағдайында дәстүрлі бағыттарға сараптамалық-талдау, әдістемелік, жобалау қызметі қосылды. Білім беру мекемесіндегі психолог әдіскер, сарапшы, зерттеуші рөлін жүзеге асырады.

Сонымен, қазіргі педагог-психолог жұмысының күрделенуі мен қарқындылығы іс-әрекеттің салалары мен жүзеге асырылатын үлгілерін саралауға әкелсе, психологиялық-педагогикалық және әдістемелік қамтамасыз ету, сараптамалық-конструкторлық қызмет саласында психолог жұмысының бағыттарын айқындап отыр. Осыған байланысты педагог-психологтың білім берудегі іс-әрекетін нақтырақ анықтау және шектеу қажет. Сонымен қатар, педагог-психолог жұмысының жетекші мақсатына сәйкес, барлық білім беру субъектілерінің, әсіресе студенттердің психологиялық саулығын қамтамасыз етумен байланысты, психопрофилактика жетекші қызмет саласы болып табылады.

Педагог психологтардың көпшілігі мәлімдейтін кәсіби өзін-өзі дамытуға дайындықтың

жоғары деңгейі оларды кәсіби өзін-өзі дамытуға тиісті қосылуды қамтамасыз етпейді. Шын мәнінде, олардың кәсіби өзін-өзі дамытуы бастапқы деңгейде қалады және оны жүзеге асыру үшін қарапайым нысандарды қолдана отырып жүзеге асырылады. Педагог-психологтардың кәсіби өзін-өзі дамытуға дайындығын жеткіліксіз іске асырудың және өзін-өзі дамытудың неғұрлым күрделі нысандарын сирек пайдаланудың себептерінің бірі оларда кәсіби өзін-өзі дамытуға уәжді қалыптастыруға кедергі келтіретін психологиялық кедергілердің болуы болып табылады. Белгіленген психологиялық кедергілерді жеңуге ықпал ететін педагог-психологтың кәсіби өзін-өзі дамытуының психологиялық-педагогикалық шарттары: кәсіби бағалауды, клиентті бағалауды және өзін-өзі бағалауды қамтитын педагог-психологтың кәсіби қызметін бағалау; әрбір бағалаудың артықшылықтары мен даму әлеуетін пайдалануды, кәсіптік білім, қабілет пен дағдыны жан-жақты талдауды қамтамасыз етеді.

Ұйымда ұйымдық психологиялық жағдайларды дамытудың кең жүйесін әзірлеу және негіздеу идеясы үмітті болып көрінеді, оның ішінде: бағалау және кері байланыс жүйесі, біліктілікті арттыру және тәлімгерлік жүйесі, өзін-өзі дамытуды ынталандыру және ынталандыру жүйесі. Сондай-ақ педагог-психологтың кәсіби өзін-өзі дамытуға үнемі қатысуын қамтамасыз ету үшін педагог-психологтың жеке кәсіби мақсаттары мен оның кәсіби біліктілігіне қойылатын сыртқы талаптар деңгейінің оңтайлы арақатынасын анықтау мәселесі де маңызды.

Қорытындылай келе, адамға өз мамандығы қуаныш пен қанағат әкелу үшін маманның үнемі жеке және кәсіби дамуы маңызды дегім келеді. Ал ол үшін білім мен біліктілікті арттыру жүйелі және үздіксіз болуы керек. Үздіксіз оқу- өмір салты болуы қажет. Педагог-психолог жаңа білім мен технологияны меңгеруге ұмтылып, оларды бірден жұмысқа енгізіп отыруы керек.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.